

ГВУЗ «Переяслав-Хмельницький ГПУ імени Григорія Сковороди»
ул. Сухомлинського, 30, г. Переяслав-Хмельницький, 08401, Україна
e-mail: marmul61@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Marmul Larisa, Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Economics
«Pereiaslav-Khmelnytsky Hrygorii Skovoroda State Pedagogical University»
Str. Sukhomlinsky 30, Pereyaslav-Khmelnytsky, 08401, Ukraine
e-mail: marmul61@ukr.net

УДК 336.027:339.9

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2018-39-151-156>

ФІНАНСОВІ ВАЖЕЛІ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Рибакова Т. О.

Актуальність теми дослідження. Однією з особливостей зовнішньоекономічної діяльності є вразливість від коливань світової кон'юнктури, що вимагає застосування механізмів її регулювання з використанням фінансових інструментів, методів і важелів.

Постановка проблеми. Дієве регулювання зовнішньоекономічної діяльності, що відповідало б її актуальним цілям і завданням, потребує формування системи фінансових важелів регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання функціонування фінансового механізму та фінансового регулювання на сьогодні є предметом детального висвітлення у фаховій науковій літературі з фінансів. Науковий інтерес викликають дослідження сучасних фінансових механізмів регулювання в різних сферах національної економіки, зокрема регулювання в сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. На сьогодні немає єдиної думки щодо сутності фінансового важеля, його ознак та місця в структурі фінансового механізму. Існує брак досліджень щодо застосування фінансових важелів в рамках механізму регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Постановка завдання, мети дослідження. Класифікація фінансових важелів регулювання зовнішньоекономічної діяльності та конкретизація їх складу у співвідношенні з методами та інструментами регулювання.

Метод або методологія проведення дослідження. При проведенні дослідження використано системно-структурний підхід, метод логічного аналізу, метод порівняння.

Викладення основного матеріалу (результати роботи). В роботі обґрунтовано важливість застосування фінансових важелів в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності. Виходячи з сутності фінансового регулювання, структури фінансового механізму, цілей та складу системи фінансового регулювання зовнішньоекономічної діяльності запропоновано класифікацію фінансових важелів її регулювання. В якості класифікаційних ознак виділено напрями дії фінансових важелів, форми їх реалізації, методи регулювання, рівні регулювання. В рамках запропонованої класифікації за методами регулювання наведено сукупність фінансових важелів у співвідношенні з відповідними методами та інструментами регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Галузь застосування результатів. Наукові дослідження проблем фінансового регулювання зовнішньоекономічної діяльності, навчальний процес (при підготовці відповідних розділів підручників і навчальних посібників з курсів «Фінанси», «Зовнішньоекономічна діяльність»)

Висновки відповідно до статті. Специфічними рисами фінансових важелів щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності є багаторівневий вплив на неї, спрямованість на отримання підсилюючого або стримуючого ефекту відповідно до цілей, що постають перед державою в сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Кожен важіль застосовується в межах відповідних інструментів регулювання, приводячи до руху ці інструменти, і спрямований на здійснення регулюючого впливу. В сукупності фінансові важелі регулювання пов'язані між собою в єдину систему та при регулюванні ЗЕД мають використовуватися комплексно.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, фінансовий механізм, фінансове регулювання, важелі, інструменти, методи.

ФІНАНСОВЫЕ РЫЧАГИ РЕГУЛИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Рибакова Т. А.

Актуальность темы исследования. Одной из особенностей внешнеэкономической деятельности является уязвимость от колебаний мировой конъюнктуры, что требует применения механизмов ее регулирования с использованием финансовых инструментов, методов и рычагов.

Постановка проблемы. Эффективное регулирование внешнеэкономической деятельности, которое соответствовало бы ее актуальным целям и задачам, требует формирования системы финансовых рычагов регулирования.

Анализ последних исследований и публикаций. Вопросы функционирования финансового механизма и финансового регулирования на сегодня являются предметом детального исследования в профессиональной научной литературе по финансам. Научный интерес вызывают исследования современных финансовых механизмов регулирования в различных сферах национальной экономики, в частности регулирование в сфере внешнеэкономической деятельности.

Выделение неисследованных частей общей проблемы. На сегодня нет единого мнения относительно сущности финансового рычага, его признаков и места в структуре финансового механизма. Имеет место недостаток исследований по проблемам использования финансовых рычагов в рамках механизма регулирования внешнеэкономической деятельности.

Постановка задачи, цели исследования. Классификация финансовых рычагов регулирования внешнеэкономической деятельности и конкретизация их состава в соотношении с методами и инструментами регулирования.

Метод или методология проведения исследования. При проведении исследования были использованы системно-структурный подход, метод логического анализа, метод сравнения.

Изложение основного материала (результаты работы). В работе обоснована важность применения финансовых рычагов в регулировании внешнеэкономической деятельности. Исходя из сущности финансового регулирования, структуры финансового механизма, целей и состава системы финансового регулирования внешнеэкономической деятельности предложена классификация финансовых рычагов ее регулирования. В качестве классификационных признаков выделены направление действия финансовых рычагов, формы их реализации, методы регулирования, уровни регулирования. В рамках предложенной классификации по методам регулирования представлена совокупность финансовых рычагов в соотношении с соответствующими методами и инструментами регулирования внешнеэкономической деятельности.

Область применения результатов. Научные исследования проблем финансового регулирования внешнеэкономической деятельности, учебный процесс (при подготовке соответствующих разделов учебников и учебных пособий по курсам «Финансы», «Внеэкономическая деятельность»)

Выводы в соответствии со статьей. Специфическими чертами финансовых рычагов регулирования внешнеэкономической деятельности является многоуровневое влияние на нее, направленность на получение усиливающего или сдерживающего эффекта в соответствии с целями, которые стоят перед государством в сфере регулирования внешнеэкономической деятельности. Каждый рычаг используется в пределах соответствующих инструментов регулирования, приводя их в движение, и направлен на осуществление регулирующего воздействия. В совокупности финансовые рычаги регулирования связаны между собой в единую систему и при регулировании внешнеэкономической деятельности должны использоваться комплексно.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, финансовый механизм, финансовое регулирование, рычаги, инструменты, методы.

FINANCIAL LEVERS OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY REGULATION

Rybakova T. O.

Relevance of research topic. One of the features of foreign economic activity is vulnerability because of fluctuations of the global market environment, which requires the use of mechanisms for its regulation using financial instruments, methods and leverage.

Formulation of the problem. Effective regulation of foreign economic activity, which would correspond to its actual goals and objectives, requires the formation of financial regulatory levers system.

Analysis of recent research and publications. The issues of financial mechanism and financial regulation functioning today are the subject of detailed research in the professional scientific literature on finance. Scientific interest is also caused by studies of modern financial regulatory mechanisms in various areas of the national economy, in particular, regulation in the sphere of foreign economic activity.

Selection of unexplored parts of the general problem. Nowadays there is no consensus on the essence of financial leverage, its features and place in the structure of the financial mechanism. There is a lack of research on the problems of using financial levers within the framework of the mechanism for regulating foreign economic activity.

Setting the task, the purpose of the study. Classification of financial levers of foreign economic activity regulation and specification of their composition as to methods and instruments of regulation.

Method or methodology for conducting research. The system and structural approach, the method of logical analysis, the method of comparison were used.

Presentation of the main material (results of work). In the paper the importance of applying financial levers in foreign economic activity regulation is grounded. Based on the essence of financial regulation, the structure of the financial mechanism, the goals and composition of the system of foreign economic activity financial regulation, the classification of financial levers for its regulation has been proposed. Directions of financial levers actions, forms of levers implementation, methods of regulation, and levels of regulation are highlighted as classification signs. In the framework of the proposed classification by regulation methods, a set of financial levers is presented in relation to the corresponding methods and instruments for foreign economic activity regulation.

The field of application of results. *Research of foreign economic activity financial regulation problems, educational process (in the preparation of the relevant sections of textbooks and tutorials for courses «Finance», «Foreign Trade»).*

Conclusions according to the article. *The specific features of financial levers of foreign economic activity regulation are their multi-level influence on it, orientation at obtaining strengthening or retaining effect in accordance with the goals the state sets in the sphere of foreign economic activity regulation. Each lever is used within the relevant regulatory instruments and putting them in motion, and is aimed at the implementation of the regulatory action. Financial levers of regulation are interconnected into a single system and should be used comprehensively in foreign economic activity regulation.*

Key words: *foreign economic activity, financial mechanism, financial regulation, levers, tools, instruments, methods.*

JEL Classification: *P45, G38.*

Постановка проблеми. Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) є одним з важливих чинників сталого розвитку національних господарств країн світу. В сучасному глобалізованому світі країни світового співтовариства можуть успішно вирішувати завдання щодо економічного зростання тільки за умови використання переваг міжнародного поділу праці та сукупного науково-технічного потенціалу. Сталий розвиток сучасних економічних процесів глобалізації та подальша інтеграція України до системи світового господарства передбачають проведення державою економічної політики, спрямованої на активізацію ЗЕД.

Світова фінансова криза виявила залежність сучасної економіки України від глобальних фінансових ринків. Однією з особливостей ЗЕД як сфери національної економіки є вразливість від коливань світової кон'юнктури. Участь держави в процесі глобалізації зумовлює необхідність створення дієвого механізму економічного регулювання, який міг би забезпечити максимальне використання переваг міжнародної інтеграції та захист від її негативних наслідків, а також дозволяв би сприяти досягненню макроекономічних цілей української економіки та стратегічних цілей вітчизняних суб'єктів господарювання.

У функціонуванні сучасної світової економіки провідна роль належить її фінансовим аспектам, що обумовлює пріоритет застосування фінансових механізмів в регулюванні соціально-економічних процесів. В зв'язку з цим дослідження фінансового інструментарію регулювання зовнішньоекономічної діяльності, вивчення особливостей застосування його методів, форм, інструментів і важелів, зокрема формування системи фінансових важелів регулювання є актуальним науково-практичним завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання функціонування фінансового механізму та фінансового регулювання на сьогодні є предметом детального висвітлення у фаховій науковій літературі з фінансів. Вивченню цих питань присвячено праці таких вітчизняних вчених, як В.Д. Базилевич, О.Д. Василик, О.П. Кириленко, О.М. Ковалюк, С.Л. Лондар, С.В. Львовчкін, І.О. Лютий, В.М. Опарін, В.І. Оспіщев, А.М. Поддєрьогін, В.М. Федосов, С.І. Юрій та інші. Науковий інтерес викликають дослідження сучасних фінансових механізмів регулювання в різних сферах національної економіки, зокрема регулювання в сфері ЗЕД. Фінансові аспекти регулювання ЗЕД є предметом дослідження в працях В.О. Васюренка, Г.В. Дурицької, Н.Ю. Литвин, О.В. Філатової.

Разом з тим, в умовах нестабільності політичного та економічного середовища методи, засоби, інструменти та важелі державного фінансового регулювання потребують проведення нагальних досліджень; залишається багато невирішених завдань, що стосуються державного впливу на економічні процеси. Співвідношення методів, інструментів і важелів в структурі фінансового механізму ще й досі є предметом наукових дискусій. Зокрема, немає єдиної думки щодо сутності фінансового важеля, його ознак та місця в структурі фінансового механізму. Існує брак досліджень щодо застосування фінансових важелів в рамках механізму регулювання ЗЕД.

Метою статті є класифікація фінансових важелів регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) та конкретизація їх складу у співвідношенні з методами та інструментами регулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. В системі фінансового регулювання, що є складовою частиною та однією з ключових підсистем фінансового механізму, важливе місце належить важелям регулювання. У їх співвідношенні з інструментами фінансового регулювання, фінансові важелі приводять до руху відповідні інструменти. Як відзначає В.М. Опарін, на використанні важелів ґрунтується управління будь-якими механізмами [1, с. 62], адже вплив на дію фінансового механізму досягається за допомогою зміни положення того чи іншого важеля. Відтак, саме важелі є регуляторами, що використовуються як засіб впливу на економічний стан об'єкту регулювання.

Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) як об'єкт регулювання являє собою багатомірну, багаторівневу та цілісну систему господарювання, що пов'язана з реалізацією господарських зв'язків між економічними суб'єктами за межами національних кордонів. Фінансове регулювання ЗЕД є однією зі сфер фінансового регулювання, де об'єктом регулювання виступають економічні відносини, пов'язані із здійсненням ЗЕД.

Згідно з Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність», метою її регулювання є:

- забезпечення збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку України;
- стимулювання прогресивних структурних змін в економіці, в тому числі зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів ЗЕД України;
- створення найбільш сприятливих умов для залучення економіки України в систему світового поділу праці та її наближення до ринкових структур розвинутих зарубіжних країн [2, ст. 7].

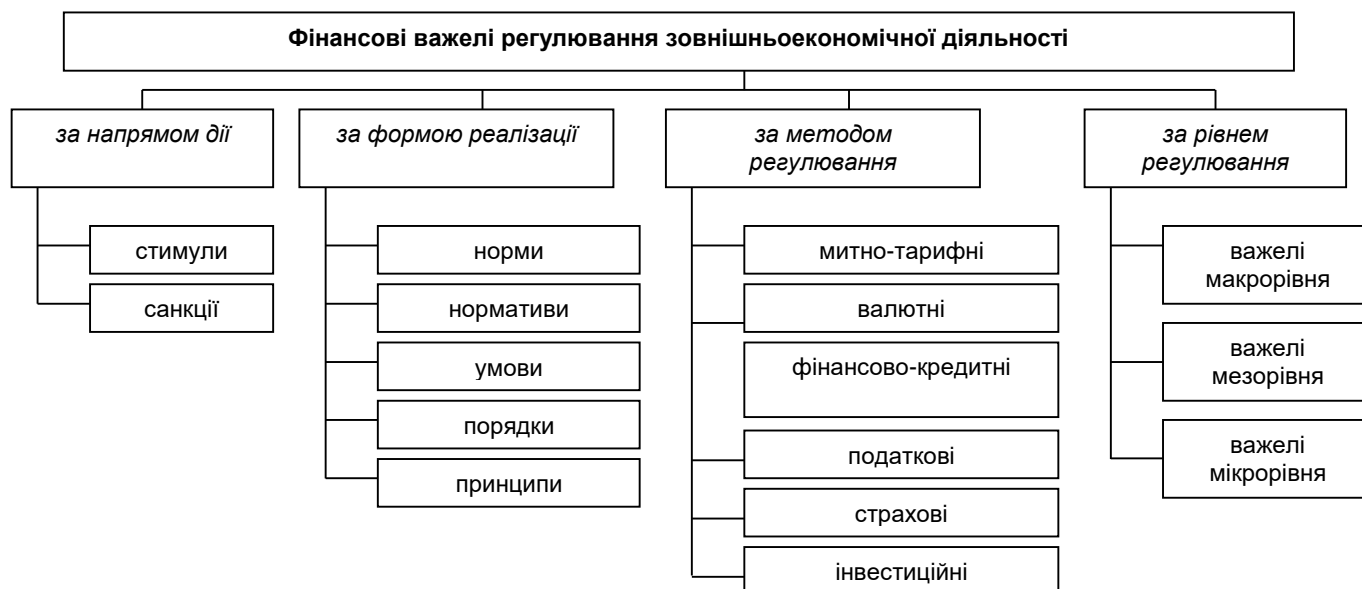
Роль фінансової складової в регулюванні ЗЕД на макрорівні виявляється в забезпеченні ринкового характеру регулювання. При цьому використання фінансових важелів пов'язано передусім із стимулюючою функцією фінансів, тобто впливом на розвиток певних галузей економіки та окремих суб'єктів

господарювання. Через систему фінансових важелів держава може стимулювати або стримувати розвиток економічних процесів задля реалізації стратегічних економічних інтересів країни на міжнародній арені.

На мікрорівні фінансова складова має вагомe значення при реалізації зовнішньоекономічного напрямку діяльності підприємств, відповідно до чого зміст фінансового регулювання ЗЕД визначається сукупністю різноманітних важелів впливу на неї [3, с. 6].

Аналіз наукових праць, присвячених дослідженню фінансового механізму та його складових, дозволив виявити деякі аспекти співвідношення методів, інструментів та важелів фінансового регулювання. Так, розглядаючи фінансові важелі, важливо, на наш погляд, зробити акцент на їх адміністративному характері, що певним чином дозволяє відокремити дію важеля від дії інструменту. Фінансові важелі самі по собі не діють, а також нічого не визначають і не вирішують, але приводять до руху відповідні інструменти [1, с. 62], які діють в рамках фінансових методів регулювання.

Виходячи з сутності фінансового регулювання, структури фінансового механізму, цілей регулювання ЗЕД та складу системи її фінансового регулювання наведемо класифікацію фінансових важелів регулювання ЗЕД (рис. 1).

Рисунок 1. Класифікація фінансових важелів регулювання зовнішньоекономічної діяльності

В науковій літературі співвідношення фінансових важелів і стимулів не є однозначно визначеним. Так, в роботах [1, 4] стимули розглядаються як такі, що входять до складу важелів. З точки зору інших дослідників [5, с. 23], існує певна різниця між стимулами і важелями, а стимул є окремим елементом фінансового механізму. З огляду на регулятивну природу важеля більш доцільним є перший підхід: і стимули, і санкції є важелями, що відрізняються напрямом дії, і виступають мотивами для конкретних змін. Стимули матеріалізують фінансове заохочення, а санкції – покарання [1, с. 62]. До фінансових стимулів належать різноманітні пільги (податкові, кредитні), списання податкової заборгованості, податкові канікули, фінансова допомога, фінансування пріоритетних напрямів розвитку тощо. Фінансові санкції – це штрафи, пені, неустойки, зменшення фінансування, призупинення фінансування.

Принципи є основними вихідними положеннями, незаперечними вимогами, дотримання яких сприяє ефективному функціонуванню механізму регулювання [6, с. 107]. Інші фінансові важелі регулювання, тобто норми, нормативи, умови та порядки визначаються саме принципами регулювання. Регулювання ЗЕД в Україні здійснюється згідно з принципами, визначеними в ст. 2 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [2, ст. 7]. Цей закон також визначає принципи оподаткування при здійсненні ЗЕД (ст. 11) та принципи митного регулювання при здійсненні ЗЕД (ст. 13), що має безпосереднє відношення до фінансового регулювання з огляду на приналежність митно-тарифних та податкових методів до методів фінансового впливу на ЗЕД.

Дія фінансових важелів у вигляді норм і нормативів реалізується в законодавчому полі, що регулює ЗЕД. Норми і нормативи є обов'язковими до виконання і здійснюють безпосередній вплив держави на функціонування суб'єктів ЗЕД. Відповідними законодавчими і нормативними документами регулюються також умови і порядки здійснення ЗЕД. Серед таких документів в Україні найбільш важливу роль відіграють Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» та Господарський кодекс України.

Оскільки ЗЕД є багаторівневою системою, фінансові важелі її регулювання слід відрізнити за рівнем [7, с. 278], тобто за спрямованістю їх дії на економічні суб'єкти різних рівнів. Метою застосування важелів на макрорівні є вплив на розвиток зовнішньоекономічних зв'язків держави (зовнішня торгівля, економічне та науково-технічне співробітництво з іншими країнами, іноземне інвестування, зовнішні міграційні процеси). Важелі мезорівня використовуються для регулювання розвитку окремих регіонів держави та галузей, а

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ, КРЕДИТ

об'єктами регулювання, відповідно, є зовнішньоекономічні зв'язки регіонів та галузей національної економіки. Фінансові важелі макrorівня впливають на зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів господарювання.

Класифікаційна група фінансових важелів за методами регулювання визначає їх дію в рамках системи фінансового регулювання ЗЕД, що розглядається науковцями як сукупність фінансових методів, інструментів і важелів регулювання ЗЕД. З урахуванням складу методів та інструментів фінансового регулювання ЗЕД, відповідну систему важелів регулювання можна представити в наступний спосіб (таблиця 1).

Застосування певного комплексу фінансових важелів залежить від рівня регулювання, від економічної ситуації в країні, цілей та напрямів зовнішньоекономічної політики держави. На макrorівні головним інструментом зовнішньоторговельної політики є митно-тарифне регулювання, в рамках дії якого застосовуються відповідні важелі. На рівні суб'єктів господарювання ключовими важелями впливу є валютна та податкова складові фінансового регулювання [3, с. 8].

Разом з тим, наведена сукупність важелів характеризується взаємопов'язаністю у використанні та за наслідками, взаємообумовленістю та взаємовпливом в рамках єдиної системи регулювання ЗЕД. Так, валютні важелі впливають на експортні та імпорتنі ціни, кредитування експорту пов'язано зі страхуванням експортних кредитів, тісно пов'язаними є важелі, що діють в рамках митно-тарифних і податкових методів регулювання. Фінансові важелі мають використовуватися в комплексі з метою впливу на явища та процеси, які мають місце в сфері ЗЕД.

Таблиця 1. Фінансові методи, інструменти і важелі регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Методи	Інструменти	Важелі
Митно-тарифні	Мито	• Пільгові ставки мита
	Тарифна квота	• Встановлення обсягів тарифних квот • Пільгові ставки мита в межах квоти
	Митна вартість	• Порядок застосування методів визначення митної вартості
Валютні	Валютний курс	• Режими валютних курсів • Девальвація / ревальвація • Валютні інтервенції • Диверсифікація валютних резервів
	Валютні операції	• Валютні обмеження • Правила торгівлі іноземною валютою • Правила оперування з валютою виручкою
Фінансово-кредитні	Експортні субсидії	• Умови дотування національних експортерів • Розмір експортних субсидій
	Експортні кредити	• Пільговий рівень процентних ставок • Пільгові умови кредитування
	Імпорتنі депозити	• Порядок здійснення операцій з попередніми імпортними депозитами • Встановлення відносного розміру сум депозитів
	Ціни	• Порядок формування та встановлення цін при проведенні експортних/імпортних операцій
Податкові	Податки, збори	• Повернення податків • Пільгові ставки податків та зборів • Постійне або тимчасове, повне або часткове звільнення від сплати податків та зборів • Відстрочення від сплати податків та зборів • Пільгові режими оподаткування
	Амортизаційні відрахування	• Встановлення норм амортизаційних відрахувань • Визначення методів нарахування амортизації • Застосування прискореної амортизації • Пільгові норми амортизації
Страховання	Інструменти страхування	• Страхування експортних кредитів • Гарантування експортних кредитів • Страхові премії • Рівень страхового покриття
	Страхові фонди	• Умови і порядок формування фондів
Інвестування	Інвестиції	• Формування сприятливих умов інвестиційної діяльності • Порядок допуску інвестицій та інвесторів • Інвестиційні пільги та обмеження • Інвестиційні гарантії • Пріоритетне фінансування інвестиційних проектів

Висновки і перспективи подальших досліджень. Фінансове регулювання ЗЕД як одна зі сфер фінансового регулювання економіки являє собою регулювання економічних відносин, пов'язаних із здійсненням ЗЕД, і здійснюється за допомогою системи фінансових методів, інструментів і важелів.

Виділення фінансового регулювання ЗЕД в якості окремої сфери фінансового регулювання обумовлює специфічні риси фінансових важелів регулювання, серед яких багаторівневий вплив на ЗЕД, спрямованість на отримання підсилюючого або стримуючого ефекту відповідно до цілей, що постають перед державою в сфері регулювання ЗЕД.

Запропонована класифікація фінансових важелів регулювання ЗЕД з виділенням класифікаційних ознак напряму дії, форми реалізації, методів регулювання та рівнів регулювання сприяє кращому розумінню сутності важелів. Кожен важіль застосовується в межах відповідних інструментів регулювання, приводячи до руху ці інструменти, і спрямований на здійснення регулюючого впливу. Наведений перелік фінансових важелів відповідно до методів фінансового регулювання ЗЕД відображає комплексний характер регулювання. В сукупності фінансові важелі регулювання пов'язані між собою в єдину систему та при регулюванні ЗЕД мають використовуватися комплексно.

Подальші дослідження слід проводити в напряму визначення взаємозв'язків між структурними елементами системи фінансового регулювання ЗЕД та вивчення взаємовпливу фінансових важелів.

Список використаних джерел

1. Опарін В. М. *Фінанси (Загальна теорія): навч. посібник*. Київ : КНЕУ, 2005. 240 с.
2. *Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 №959-XII (Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, N 29, ст. 377). Редакція від 01.03.2017, підстава 1724-19. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (дата звернення 15.10.2018)*
3. Васюренко В. О. *Фінансове регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання: автореф. дис... канд. екон. наук: спец. 08.00.08; Укр. акад. банк. справи Нац. банку України*. Суми, 2010. 20 с.
4. Лондар С. Л., Тимошенко О. В. *Фінанси: навч. посібник*. Вінниця : Нова книга, 2009. 384 с.
5. *Формування фінансового механізму сталого розвитку України : монографія / за ред. О. П. Кириленко, О. І. Тулай*. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 414 с.
6. Чечель О. М. *Принципи та механізм державного регулювання економіки*. Вісник АМСУ. Серія: «Державне управління». № 2 (9), 2013. С. 103-111.
7. Вусятицька М. П. *Теоретичні аспекти фінансового важеля як економічної категорії*. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Серія «Економічні науки». 2012. №. 2. С. 274-279.

References

1. Oparin, V. M. (2005). *Finansy (Zahalna teoriia) [Finance (General Theory)]*. Kyiv : Kyiv National Economic University, 240 p.
2. *On Foreign Economic Activities. Law of Ukraine №959-XII from 16.04.1991. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>*
3. Vasiurenko, V. O. (2010). *Finansove rehulivannia zovnishnoekonomichnoi diialnosti sub'iektiv hospodariuvannia [Financial regulation of foreign economic activity of economic entities]*. Candidate thesis abstract : 08.00.08. Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine. Sumy, 20 p.
4. Londar, S. L. & Tymoshenko, O. V. (2009). *Finansy [Finance]*. Vinnytsia : New Book, 384 p.
5. *Formuvannia finansovoho mekhanizmu staloho rozvytku Ukrainy / za zah. red. O. P. Kyrylenko, O. I. Tulai [Formation of financial mechanism of sustainable development of Ukraine]*. Ternopil : Ternopil State Economic University, 2017. 414 p.
6. Chechel, O. M. (2013). *Pryntsyipy ta mekhanizm derzhavnoho rehulivannia ekonomiky [Principles and mechanism of state regulation of the economy]*. Visnyk AMSU. Serii: «Derzhavne upravlinnia» - Bulletin of AMSU. Series: «Public Administration», 2 (9). 103-111.
7. Vusiatska, M. P. (2012). *Teoretychni aspekty finansovoho vazhelia yak ekonomichnoi katehorii [Theoretical Aspects of the Financial Lever as an Economic Category]*. Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Serii «Ekonomichni nauky» - Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute. Series «Economic Sciences», 2. 274-279.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Рибаківна Тетяна Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, Київська обл., 08401, Україна
e-mail: taryb@ukr.net
orcid.org/0000-0003-2057-9550
Researcher ID: R-7457-2017

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Рыбакова Татьяна Александровна, кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды» ул. Сухомлинского, 32, г. Переяслав-Хмельницкий, Киевская обл., 08401, Украина
e-mail: taryb@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Rybakova Tetiana, Ph.D. in Economics, Associate Professor in the Department of Economics Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University 30, Sukhomlynskyi Street, Kyiv region, 08401, Ukraine
e-mail: taryb@ukr.net